

Fullmäktigemotion 6/2023: Främjande av vegetarisk mat i skol- och daghemsbespisningen

Nämnden för lokaltjänster 17.01.2024 § 6

668/10.03.02.06/2023

Beredare	servicedirektör Johanna Tuppurainen fornamn.efternamn@kirkkonummi.fi , tfn 09 29671 (växel)
Beslutsförslag	Direktör för samhällstekniska väsendet Anna-Kaisa Kauppinen Nämnden för lokaltjänster beslutar ge svaret enligt redogörelsedelen på fullmäktigemotion 6/2023 Främjande av vegetarisk mat i skol- och daghemsbespisningen och föreslå kommunstyrelsen och vidare kommunfullmäktige att fullmäktige anser att svaret är tillräckligt och motionen slutbehandlad.
Behandling	Under diskussionen föreslog ledamot Miisa Jeremejew följande anvisning: Nämnden ger som anvisning att man i någon enskild skola in leder ett försök med att erbjuda havremjolk som ett alternativ till komjolk. Elina Kärkimaa understödde Miisa Jeremejews anvisning. Ordföranden konstaterade att anvisningen inte understötts enhälligt, varmed man ska rösta om saken. Ordföranden inledde omröstningen: de som understöder föredragandens beslutsförslag röstar "ja" och de som understöder Miisa Jeremejews anvisning röstar "nej". Ordföranden avslutade omröstningen och konstaterade att rösterna fördelades enligt följande: 8 ja-röster (Oksanen, Ekman, Piili, Hedberg, Björkqvist, Kari, Järvinen och Utriainen) och 2 nej-röster (Jeremejew och Kärkimaa), varmed föredragandens beslutsförslag vann.
Beslut	Nämnden för lokaltjänster beslutade enligt förslaget.
Redogörelse	Fullmäktigeledamot Ronja Karkinen lämnade följande fullmäktigemotion vid kommunfullmäktiges sammanträde 4.9.2023: Fullmäktigemotion om främjande av vegetarisk mat i skol- och daghemsbespisningen De nya nordiska näringsrekommendationerna, som publicerades i somras, iakttar för första gången förutom näringen också miljöfaktorerna. När den finländska matbespisningen anpassas efter rekommendationen tar man samtidigt hand om medborgarnas hälsa och välmående samt miljöns bärkraft. De nya rekommendationerna är ett resultat av en omfattande vetenskaplig forskning som tagit fyra år. I statsrådets meddelande konstaterar chefen för projektet för näringsrekommendationerna, professor Rune Blomhoff att rapporten erbjuder en vetenskaplig grund för kosten: "Det finns många och stora synergier att göra mellan hälsa och miljö i den nödvändiga omställningen av vår matkonsumtion." Också världshälsoorganisationen

WHO:s generaldirektör Ghebreyesus gratulerar för det imponerande och vetenskapsbaserade arbetet.

I rekommendationerna uppmuntrar man i huvudsak till övervägande vegetarisk diet. Man uppmuntrar att undvika processat kött och rekommenderar att äta högst 350 gram kött per vecka.

Detta motsvarar ungefär två eller tre köttportioner per vecka. Inom Kyrksläotts kosthållstjänster har man vidtagit åtgärder för att främja vegetarisk mat till exempel genom att ställa fram rätter och genom vegetariska dagar. Vi undertecknade vill ge vårt stöd till arbetet för att ytterligare minska köttkonsumtionen. Skulle vi vara på väg mot en köttdag i stället för en vegetarisk dag? Skol- och daghemsbespisningens betydelse är större än dess storlek. En ökad konsumtion av växtproteiner samt hållbart producerad fisk minskar inte bara dagens utsläpp, utan hjälper också barn och unga att växa i en värld som förändras.

För att minska miljökonsekvenserna av mjölkprodukter skulle det också vara viktigt att familjerna har en möjlighet att välja växtbaserade produkter i matbespisningen. I dagvården i Kyrkslätt är till exempel havremjolk för närvarande möjlig bara för mjölkallergiska barn. Vi föreslår alltså att den kommunala matbespisningen stöder också de familjer som strävar efter en helt vegetarisk diet samt minskning av mjölkprodukter..

Fullmäktigeledamot Ronja Karkinen”

Utöver Ronja Karkinen undertecknade följande ledamöter och ersättare motionen: Reetta Hyvärinen, Anna Aintila, Jani Ekman, Sini Felipe, Minna Hakapää, Saara Huhmarniemi, Sanni Jäppinen, Kim Liljequist, Markus Myllyniemi, Maarit Orko, Krista Petäjajarvi, Tuovi Ronkainen, Martin Valtonen, Kari Virtanen och Katja Ylisiurua.

Svar på fullmäktigemotionen:

Med de nationella näringsrekommendationerna av Statens näringsdelegation främjas den positiva utvecklingen av näring och hälsa för hela befolkningen. Rekommendationen utgår ifrån ”Mat ger hälsa – finska näringsrekommendationer” (2014) och ”Tillsammans kring matbordet – kostrekommendationer till barnfamiljer” (2016). Utöver de nationella rekommendationerna ger Statens näringsdelegation anvisningar enligt målgrupp för massbespisning, av vilka skolmatsrekommendationen ”Vi äter och lär tillsammans” (2017) gäller förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen och kostrekommendationen ”Mat ger hälsa och glädje” (2018) gäller småbarnspedagogiken. Rekommendationerna ger riktlinjer för genomförande av matservicetjänster, övergripande främjande av näring samt kostfostran som en del av barn- och ungdomstjänster. En arbetsgrupp som tillsatts av Statens näringsdelegation och som experter i näring och massbespisning från olika instanser har deltagit i utarbetandet av rekommendationerna.

Kyrksläotts kommuns kosthållsservice följer inom sin verksamhet Statens näringsdelegations rekommendationer om måltider i skolan och småbarnspedagogiken. Den egna verksamheten utvecklas, och matsedlarna planeras på basis av rekommendationerna, kundresponserna och samarbete. I Kyrksläotts skolbespisning har vegetarisk mat redan i flera år ingått som andra huvudrättsalternativ som kan väljas fritt och en dag i veckan en dag med bara vegetarisk mat. Enligt kundenkäten som

kosthållstjänsterna låtit göra (2023) orsakar vegetarisk mat dock mest missnöje hos dem som svarat. Över hälften av dem som svarade önskade att den vegetariska maten slopas helt eller att köttmat också serveras som andra alternativ på den vegetariska matdagen. Enligt kosthållstjänsternas erfarenhet ger just vegetariska rätter samt salladerna, råkosten och grönsakerna upphov till mest serverings- och tallriksspill.

Ett dagligt alternativ med vegetarisk mat i skolbespisningen är ingen självklarhet i alla kommuner eller städer. Eleverna i Kyrkslätt har därför nu bra möjligheter att bekanta sig med vegetarisk mat i egen takt. Attitydförändringen samt den kostfostran som ges hemma, inom småbarnspedagogiken och i skolorna kommer i framtiden att ha en allt viktigare roll när vårt sätt att äta och göra hållbara matval förändras. Man bör komma ihåg att bara mat som äts ger näring, och det är i allas intresse att minska svinn.

De nya nordiska näringsrekommendationerna publicerades i juni 2023, och rekommendationerna beaktar förutom näringen också miljöfaktorerna. Enligt rekommendationerna bör man äta mera grönsaker och växtproteiner samt särskilt äta mera fisk som producerats hållbart och äta mindre kött. De nya nordiska näringsrekommendationerna kommer sannolikt att även påverka de nationella näringsrekommendationerna samt anvisningarna för de olika målgrupperna och rekommendationerna för massbespisning. Uppdateringarna av rekommendationerna inleds under år 2024. Kyrkslättss kosthållsservice iakttar eventuella nya målgruppspecifika rekommendationerna inom sin verksamhet efter att de har publicerats. I praktiken innebär detta sannolikt en ytterligare minskning rött kött och förädlade köttprodukter och ökning av grönsaker, växtproteiner, fisk och eventuellt fjäderfä på matsedlarna.

Enligt skolmatsrekommendationerna borde D-vitaminiserad fettfri mjölk/mjölkdryck och surmjölk serveras som måltidsdryck utöver ledningsvattnet. I Kyrkslätt kan växtbaserade måltidsdrycker, så som havremjolk, för närvarande inte serveras fritt till alla. Orsaken är bland annat kostnaderna och eventuellt svinn på grund av servering av flera alternativ. Skolmats- och skolfruktssystemet har fungerat länge i Finland, och i enlighet med det EU-finansierade skolsystemet kan skolorna få fettfri mjölk, ettans mjölk och fettfri surmjölk till nedsatt pris. Målgrupperna är alla barn i dagvård och förstadiet, elever i grundskolan och studerande på andra stadiet. Inga subventioner beviljas för växtbaserade måltidsdrycker, men detta kommer sannolikt att ändras inom de närmaste åren. Kyrkslättss kosthållsservice följer situationen.